

ОСНОВИ КЛИНИЧКЕ ПРАКСЕ I

Укупан број часова: 30

Облици наставе: вежбе

ОСНОВИ КЛИНИЧКЕ ПРАКСЕ I (прва година)	Укупан број часова	Вежбе
Поступак пријема пацијента у стационарну здравствену установу, прегледи, документација, однос здравствених радника и студената према пацијенту	2	2
Процена стања свести пацијента, покретности, општег стања и виталних параметара. Мерење телесне висине и телесне тежине пацијента, мерење обима трупа и екстремитета	2	2
Одређивање виталних функција (аксиларна и орална температура, пулс, артеријски притисак, број респирација, изглед коже и слузокожа)	2	2
Узимање крви, урина, столице за различите лабораторијске претраге. Узимање брисева из носа, грла, са рана, трахеалног секрета и бактериолошке анализе	2	2
Вођење свакодневне документације на одељењу, тумачења биохемијских налаза крви и листа виталних функција	2	2
Нега покретног и непокретног пацијента, преношење непокретног пацијента на седећа и лежећа колица, примена средстава за хлађење и загревање тела	6	6
Припрема и давање лекова за оралну примену, исхрана пацијента, упознавање са основним врстама дијете	2	2
Правилно коришћење игала, шприцева за једнократну употребу уз поштовање принципа стерилности	2	2
Припрема и давање лекова за субкутану и интрамускуларну примену	4	4
Припрема пинцета, пеана и осталог амбулантног инструментаријума за стерилизацију	2	2
Припрема лекова за интравенску примену	4	4

1. Пријем пацијента у стационарн здравствену установу

Часови наставе: 2

Облици наставе: вежбе

Циљ наставе: Студенти се упознају са поступком пријема пацијента на одељење, регистрањем евентуалних поремећаја који су присутни при пријему (да ли је пацијент покретан или не, да ли контролише сфинктере или не, да ли има инсталиран уринарни катетер, да ли се жали на болове), административним формирањем историје болести, регистрањем лекова које је пацијент редовно користио код куће или у другој болници. Студент се упознаје са основним правима пацијента и начином односа здравствених радника према болеснику.

Исход: Студент зна начин пријема у стационарну здравствену установу.

Студент зна шта је то пратећа документација.

Студент зна који се неопходни лични подаци уносе у историју болести, као и значај неопходности наставка континуираног узимања претходне терапије.

Студент зна да наведе основна права пацијента и да се опходи према болеснику са дужим поштовањем.

Настава

Ц. Вежбе	Часови
Поступак пријема пацијента у стационарну здравствену установу, прегледи, документација, однос здравствених радника и студента према пацијенту	2

2. Процена стања пацијента на пријему

Часови наставе: 2

Облици наставе: вежбе

Циљ наставе: Студент се упознаје са основном проценом стања болесника при пријему на одељење и током боравка пацијента на одељењу, са начином одређивања општег знања, стања свести (нормално, поремећено). Студент се упознаје са правилним начином мерења висине, телесне тежине пацијента као и начином мерења обима трупа и екстремитета.

Исход: Студент је оспособљен да самостално орјентационо констатује стање свести болесника према Глазгов кома скали.

Студент зна да одради тренутно стање пацијента као лако, средње тешко и тешко.

Студент зна самостално да измери телесну висину и тежину пацијента, обим трупа и екстремитета.

Настава

Ц. Вежбе	Часови
Процена стања свести пацијента, покретности, општег стања и виталних параметара. Мерење телесне висине и телесне тежине пацијента, мерења обима трупа и екстремитета	2

3. Одређивање виталних функција

Часови наставе: 2

Облици наставе: вежбе

Циљ наставе: Студент се упознаје са начином мерења аксиларне и оралне телесне температуре, пулса (на каротидним, радијалним, феморалним артеријама, као и артерији тибјалис постериор и артерији дорзалис педис), како да одреди клиничке квалитете пулса (ритам, пуњеност). Студент учи да мери артеријски крвни притисак, фреквенцу и квалитет дисања, да процени изглед коже и слузокожа (регистровање упадљивих промена у боји и изгледу коже или евентуалних промена по кожи).

Исход: Студент зна самостално да измери аксиларну и оралну температуру пацијенту.

Студент самостално мери и одређује карактеристике пулса (ритам, фреквенцу, пуњење).

Студент зна самостално да измери артеријски крвни притисак.

Студент зна да уочи постоје ли проблеми при дисању код болесника, као и да одреди број респирација у минути и квалитет дисања.

Студент зна да уочи и опише боју коже и слузокоже и одреди постоје ли неке упадљиве промене које нису нормалне.

Настава

Ц. Вежбе	Часови
Одређивање виталних функција: аксиларна и орална температура, пулс, карактеристике пулса, артеријски притисак, број респирација, регистровање сметњи при дисању, изглед коже и слузокожа уз регистровање упадљивих промена истих	2

4. Узимање биолошких материјала за лабораторијске анализе

Часови наставе: 2

Облици наставе: вежбе

Циљ наставе: Студент се упознаје са начинима узимања телесних течности и излучевина за лабораторијски преглед и то: начин узимања узорка крви за крвну слику, биохемијски преглед крви и хемокултуру; начин узимања узорка мокраће за лабораторијски преглед и за уринокултуру, регистровања броја и квалитета столица. Студент се упознаје са узимањем брисева (грло, нос, ране) за бактериолошки преглед; узимањем узорка испљувка или трахеалног секрета за лабораторијски преглед а такође са припремом узетог материјала и документације као и слањем материјала на лабораторијски преглед.

Студент учи да посматра и региструје изглед телесних излучевина пацијента (урин, столица, испљувак, евентуално повраћени садржај или садржај у дренажној кеси код хируршких пацијената).

Исход: Студент зна да наведе начине узимања крви за одређивање крвне слике, различитих биохемијских анализа и хемокултуре.

Студент зна да помогне пацијенту да узме урин за лабораторијску анализу, као и да наведе начин узимања уринокултуре. Студент зна разлоге сакупљања двадесетчетворчасовног урина. Студент препознаје промене у изгледу урина.

Студент зна да узме столицу за различите претраге, као и да уочи промену у изгледу и конзистенцији исте.

Студент зна да наведе како се узима трахеални секрет или испљувак.
Студент зна како се материјал шаље на анализу и које је податке неопходно уписати на одговарајућим упутима.

Настава

Ц. Вежбе	Часови
Узимање крви за крвну слику, биохемијске анализе и хемокултуру. Узимање урина за биохемијску анализу и уринокултуру, столице за биохемијске анализе и копрокултуру. Сакупљање двадесетчетворочасовног урина. Узимање брисева из носа, грла, рана, трахеалног секрета за бактериолошке анализе. Документација за слање материјала за преглед.	2

5. Вођење свакодневне документације

Часови наставе: 2

Облици наставе: вежбе

Циљ наставе: Студент се упознаје са начинима вођења свакодневне документације пацијента на одељењу, терапијским листама, температурним листама, тумачењем лабораторијских анализа.

Исход: Студент зна како се води свакодневна документација на одељењу и који се подаци уносе у терапијске и температурне листе.

Студент зна да уочи неправилности у лабораторијским анализама пацијената.

Студент зна да води листе виталних функција болесника на одељењу.

Студент зна да протумачи терапијску листу.

Настава

Ц. Вежбе	Часови
Вођење свакодневне документације на одељењу, тумачење биохемијских налаза крви и листа виталних функција	2

6. Нега пацијента

Часови наставе: 6

Облици наставе: вежбе

Циљ наставе: Студент се упознаје са основама неге и одржавања хигијене покретног и непокретног пацијента у постељи (тоалета усне дупље, умивање, тоалета аксиларног и препонског предела, стидног предела, купање и прање косе), начинима пресвлачења пацијента у постељи, начинима промене постељног рубља и окретања непокретног пацијента, начинима постављања тоалетних посуда, начинима клистирања пацијента, замене уринарне кесе.

Студент се упознаје са значајем и начинима превенције декубита код непокретног пацијента и разлосима неопходног окретања.

Студент се упознаје са начином транспорта пацијента на консултативне прегледе, различите врсте снимања и у операциону салу.

Студент се упознаје са начинима преношења непокретног или делимично покретног пацијента са кревета на седећа и лежећа колица.

Исход: Студент је оспособљен да уз помоћ квалификованог особља спроведе свакодневну негу непокретног и покретног пацијента у постели и ван ње.

Студент зна да правилно постави тоалетне посуде непокретном пацијенту.

Студент зна да наведе начине превенције појаве декубиталних рана, зна да замени уринарну кесу и да наведе начине изазивања редовне столице.

Студент зна да наведе начине расхлађивање пацијента у случајевима изражене фебрилности.

Студент зна да непокретног или тешко покретног пацијента премести из кревета у седећа и лежећа колица.

Студент зна да транспортује тешко покретног или непокретног пацијента на снимања у друге установе или у операциону салу.

Настава

Ц. Вежбе	Часови
Нега покретног и непокретног пацијента, преношење непокретног пацијента на седећа и лежећа колица, примена средства за хлађење и загревање тела	6

7. Орална терапија и исхрана пацијента

Часови наставе: 2

Облици наставе: вежбе

Циљ наставе: Студент се упознаје са начином расподеле хране у стационарним здравственим установама, са начином исхране пацијената који имају сметње са гутањем и то чврсте и течне хране. Студент посматра пласирање назогастричне сонде и начином исхране пацијента преко исте, упознаје се са појмом гастростомије и зашто је она потребна неким болесницима. Студент се упознаје са значајем регистравања сатног и двадесетчетворчасовног уноса и износа течности, као и врстама дијета за одређене групе болесника.

Студент се упознаје са врстама оралних лекова, као и правилним начином давања лекова за оралну употребу (таблета, капсула, лингвалета).

Исход: Студент зна да храни непокретног пацијента који нема проблеме са гутањем, као и да на време уочи проблеме и да на одговарајући начин одреагује.

Студент зна да наведе основне врсте дијета за пацијенте и у чему се оне састоје.

Студент зна да правилно припреми лекове за оралну употребу и да их да пацијенту.

Настава

Ц. Вежбе	Часови
Припрема и давање лекова за оралну примену, исхрана пацијента, упознавање са основним врстама дијете	2

8. Коришћење игала и шприцева за једнократну употребу

Часови наставе: 2

Облици наставе: вежбе

Циљ наставе: Студент се учи како да отвара ампулиране лекове, игле за једнократну употребу, како да течност из ампуле увуче у шприц и да при томе поштује све принципе стерилности.

Студент се упознаје са начином и исправним растварањем лекова који су у чврстом стању (праху и слично).

Исход: Студент зна да отвори амбулу лека.

Студент зна да раствори лек у чврстом стању у ампули или бочици.

Студент зна да отвори шприц и иглу за једнократну употребу и да навуچه из ампуле лек у шприц.

Студент зна да припреми шприц и иглу за давање инјекције.

Настава

Ц. Вежбе	Часови
Правилно коришћење игала, шприцева за једнократну употребу уз поштовање принципа стерилности	2

9. Субкутане и интрамускуларне инјекције

Часови наставе: 4

Облици наставе: вежбе

Циљ наставе: Студент се упознаје са правилним начином припреме лекова за субкутане и интрамускуларне инјекције. Такође се упознаје са индикацијама за интрадермалне, субкутане и интрамускуларне инјекције. Студенти уче да правилно дају интрадермалну, субкутану и интрамускуларну инјекцију, поштујући све принципе стерилности.

Исход: Студент зна како да да интрадермалну инјекцију

Студент зна да да субкутану инјекцију

Студент зна да да интрамускуларну инјекцију.

Настава

Ц. Вежбе	Часови
Припрема и давање лекова за субкутану и интрамускуларну примену	4

10. Припрема и коришћење амбулантног инструментаријума

Часови наставе: 2

Облици наставе: вежбе

Циљ наставе: Студент се упознаје са правилним начином држања основних амбулантних инструмената: пеана, пинцета, маказа, скалпела.

Студент се упознаје са начином одржавања, прања, стерилисања и чувања амбулантног инструментаријума.

- Исход:** Студент зна правилно да држи пинцету.
Студент зна правилно да се користи пеанима различите величине.
Студент зна да се правилно користи маказама.
Студент зна да правилно уз поштовање стерилности отвара скалпел.

Настава

Ц. Вежбе	Часови
Припрема пинцета, пеана и осталог амбулантног инструментаријума за стерилизацију	2

11. Припрема инфузионих раствора и лекова за интравенску примену

Часови наставе: 4

Облици наставе: вежбе

Циљ наставе: Студенти се упознају са начинима припреме инфузионих раствора за интравенску примену, а такође са начиним растварања појединих лекова за интравенску примену било у инфузији било директно.

Студенти се такође упознају са начинима прорачунавања доза лекова које пацијент треба да прими као и са одређивањем брзине давања одређених инфузионих раствора и начинима њихове контроле.

Исход: Студент зна да припреми инфузиони раствор за интравенску примену.

Студент зна да раствори лек у одговарајућем инфузионом раствору за интравенску примену.

Студент зна начин прорачунавања дозе и брзине давања одговарајућих интравенских лекова.

Студент зна да контролише брзину давања интравенских инфузија и лекова.

Настава

Ц. Вежбе	Часови
Припрема лекова за интравенску примену	4

УКУПНЕ ВЕШТИНЕ

1. Студент мора имати теоретско знање о наведеној вештини (принципи, начин извођења, индикације и контраиндикације за извођење вештине, компликације)
2. Студент мора видети како се одређена вештина изводи
3. Студент изводи вештину под надзором предавача
4. Студент рутински изводи наведену вештину

ВЕШТИНА	1	2	3	4
Пријем пацијента у болницу, пратећа документација, историја болести			+	
Процена стања свести и општег стања пацијента				+
Права пацијента	+			
Мерење телесне тежине и телесне висине				+
Мерење обима трупа и екстремитета				+
Одређивање аксиларне и оралне температуре				+
Мерење артеријског притиска				+
Одређивањ фреквенце, квалитета и ритма пулса				+
Одређивање броја и квалитета респирација				+
Узимање крви за лабораторијске анализе (крвна слика, биохемијски налази, коагулациони статус, хемокултура)		+		
Узимање урина за лабораторијске анализе (цитобиохемијски преглед, уринокултура)			+	
Узимање столице за лабораторијске прегледе			+	
Узимање бриса грла и брисева ране за бактериолошке прегледе			+	
Узимање трахеалног аспирата или испљувка за лабораторијске анализе		+		
Попуњавање документације за слање биолошких материјала на преглед			+	
Вођење температурне листе			+	
Тумачење терапијске листе			+	
Уочавање присуства поремећаја у биохемијским анализама крви				+
Нега покретног пацијента				+
Нега непокретног пацијента			+	
Правилно постављање тоалетних посуда			+	
Пласирање уринарног катетера		+		
Замена уринарне кесе				+
Преношење непокретног или тешко покретног пацијента са кревета у седећа колица			+	
Преношење непокретног или тешко покретног пацијента са кревета у лежећа колица			+	
Исхрана пацијента пер ос				+
Уочавање проблема са гутањем				+
Исхрана пацијента преко назогастричне сонде			+	
Пласирање назогастричне сонде		+		
Основне дијете	+			
Припрема таблета, капсула и лингвалнта за давање пацијенту				+
Давање лекова за оралну примену пацијенту			+	
Отварање ампулираних лекова и растварање лекова у чврстом стању				+

Отварање игала и шприцева за једнократну употребу				+
Навлачење лекова за парентералну примену у шприц				+
Давање интрадермалних инјекција	+			
Давање субкутаних инјекција			+	
Давање интрамускуларних инјекција			+	
Правилно држање хируршке пинцете				+
Правилно држање и коришћење пеана				+
Правилно држање и коришћење маказа				+
Припрема амбулантног инструментаријума за стерилизацију				+
Чување и држање амбулантног инструментаријума	+			
Правилно отварање скалпела				+
Припрема раствора за интравенску примену				+
Припрема лекова за интравенску примену			+	
Прорачунавање дозе лекова и брзине интравенске инфузије одређених лекова			+	
Контрола брзине интравенске инфузије				+

Провера знања

Провера знања се врши оцењивањем активности и показаног знања на вежбама. Како студент савладава поједине вештине надлежни наставник или сарадник у настави му уписује знак „+“ у картон наставе. На крају наставе асистент или сарадник који је водио вежбе потписује картон. Студент након тога пријављује коликвијум.

Колоквијум се може полагати одмах након завршетка наставе према договору са одговорним наставником код једног или више наставника наставне базе у којој је студент вежбао ОСНОВЕ КЛИНИЧКЕ ПРАКСЕ I.

Пре завршетка наставе надлежни наставник је дужан да на огласној табли објави имена наставника који ће испитивати колоквијум који је усмени као и термине колоквијума.

Структура наставе

Настава из ОСНОВА КЛИНИЧКЕ ПРАКСЕ I је само практична (вежбе), без теоретских предавања и семинара, одвија се током I семестра I године студија. Укупан број часова је 30. Настава се одвија једном недељно по два часа од 08 до 09.30ч у наставним базама катедре Хирургије по унапред утврђеном распореду. Број студената по асистенту или наставнику не сме бити већи од 8 (оптимално 5), а број пацијената по студенту треба да буде 5 непокретних или 10 покретних.

Наставници и сарадници

Настава из предмета ОСНОВИ КЛИНИЧКЕ ПРАКСЕ I у првом семестру прве године студија се одвија у наставним базама катедре хирургије. На свакој наставној бази постоји наставник који је одговоран за наставу из овог предмета. Наставу изводе асистенти и наставници на наставним базама које одреди наставник који је одговоран за овај предмет. Одговорне наставнике за предмет ОСНОВИ КЛИНИЧКЕ ПРАКСЕ I именује катедра Хирургије.

НАСТАВНЕ БАЗЕ И ОДГОВОРНИ НАСТАВНИЦИ ИЗ ПРЕДМЕТА ОСНОВИ КЛИНИЧКЕ ПРАКСЕ I

1. Институт за неурохирургију КЦС – Проф. др Даница Грујичић
2. Институт за дигестивне болести (I хируршка клиника) – Доц. др Србислав Кнежевић
3. Институт за кардиоваскуларне болести (II хируршка клиника) - Проф. др Живан Максимовић
4. Ендокрина хирургија (II хируршка клиника) – Проф. др Александар Диклић
5. Хирургија Ургентног центра – Проф. др Ана Шијачки
6. Грудна хирургија (Институт за плућне болести) – Асс. др Маја Ерцеговац
7. Институт за ортопедију и трауматологију – Проф. др Александар Лешић
8. Институт за урологију – Проф. др Милан Ђокић
9. КБЦ „Драгиша Мишовић“ – хирургија – Проф. др Драган Радовановић
10. Институт за онкологију и радиологију – хирургија – Проф. др Радан Џодић
11. КБЦ „Бежанијска коса“ – хирургија – Проф. др Тома Ранђеловић
12. Институт за кардиоваскуларне болести „Дедиње“ – Проф. др Ђорђе Радак
13. Институт за ортопедско-хируршке болести „Бањица“ – Проф. др Зоран Благојевић

Уџбеници и остала литература

Практикум са објашњеним вештинама из ОСНОВА КЛИНИЧКЕ ПРАКСЕ I је у изради и биће готов до почетка I семестра школске 2008/2009. године.

Координатор предмета ОСНОВИ КЛИНИЧКЕ ПРАКСЕ I – Проф. др Даница Грујичић

Предмет: ОСНОВИ КЛИНИЧКЕ ПРАКСЕ I

КАРТОН ОБАВЉЕНЕ НАСТАВЕ

Име и презиме студента: _____ Шк. год /
Група _____

Датум вежбе	Датум вежбе	Датум вежбе	Наставник или асистент

ПРОВЕРА ЗНАЊА

ВЕШТИНА	Студент описује или изводи уз помоћ	Оцена (+ или -)
Поступак пријема пацијента у болницу, пратећа документација, историја болести, права пацијента	Студент описује, изводи уз помоћ	
Оријентационо проценити стање свести и опште стање пацијента	Изводи самостално	
Измерити телесну висину и тежину пацијента	Изводи самостално	
Измерити обим трупа и екстремитета	Изводи самостално	
Одредити виталне функције (аксиларна и орална температура, пулс, артеријски притисак, изглед коже)	Изводи самостално	
Узимање крви за лабораторијске анализе	Помаже и описује	
Узимање урина за лабораторијске анализе	Изводи уз помоћ и самостално	
Узимање столице за лабораторијске прегледе	Изводи уз помоћ и самостално	
Узимање трахеалног аспирата или испљувка за лабораторијске анализе	Описује	
Вођење температурне листе	Изводи уз помоћ	
Тумачење терапијске листе	Изводи уз помоћ	
Нега покретног пацијента	Изводи уз помоћ и самостално	
Нега непокретног пацијента	Изводи уз помоћ и самостално	
Поставити тоалетну посуду, заменити уринарну кесу	Изводи уз помоћ и самостално	
Преношење пацијента у седећим и лежећим колицима	Изводи уз помоћ и самостално	
Примена средстава за хлађење и загревање тела	Изводи уз помоћ и самостално	
Исхрана пацијента пер ос и преко назогастричне сонде	Изводи уз помоћ	
Навести основне врсте дијете	Описује	
Припрема и давање лекова за оралну примену	Изводи уз помоћ и самостално	
Коришћење игала и шприцева за једнократну употребу	Изводи уз помоћ и самостално	
Припрема и давање лекова за субкутану примену	Изводи уз помоћ и самостално	

Припрема и давање лекова за интрамускуларну примену	Изводи уз помоћ и самостално	
Правилно коришћење амбулантних инструмената	Изводи уз помоћ и самостално	
Припрема лекова за интравенску примену	Изводи уз помоћ и самостално	

Одговорни наставник
(факсимил)

_____
ПОТПИС

